

administrazioa, edozein enpresaren antzera, gaurkotzeko. Arlo akademikoa eta administrazioaren esparrua bide berrietan sartzeko *organigrama* bat onartu zuen Euskaltzaindiak (Maule, 1992-9-21) eta horren arabera *Barne Erregela* berriak onartu beharko ditu 75. urtemuga barruan.

Azkue Biblioteka, 1992ko ekainaren 26an inauguratu zene-
tik informatizatuta dago eta administrazioko bulegoak eta
ordezkaritzak ere sare baten barruan informatizatu beharko dira
zorioneko 1993. urtean. Lanpostuen balorazioek eginak dire-
nez gero, giza baliabideak azpiegitura berri bati egokitu beharko
zaizkio, bakoitzaren eginkizunak eta erantzukizunak ondo fin-
katuz. Eta Zuzendaritzak eta Sailburuek urbilagotik jarraitu
beharko dute Euskaltzaindiaren lan orokorra. Aro berriaren
aurrean hau da erakundeak egingo omen duen apostua. Hauek
dira, behintzat, nik egiten ditudan gogoetak.

EUGENIO ARRAIZA

EUSKAL KANTUZALEEN ELKARTEA

Gure, ez dakigun zertan den, kulunkan dagoen, herri-nor-
tasunaren adierazgarri bat omen da kantuzalea izatea. Horrela
errepikatu dute maiz kanpotik ikusi gaituztenek: kantuzaleak
izan garela euskaldunok eta ongi abesteko gaitasuna ere erre-
konozitu digute. Egia esan, gaitasunik eta zaletasunik dugula,
izan dugula, ez nuke ukatuko. Han daude lekuko belaunaldiz
belaunaldi osatutako abesbatzak, Gaiarre, Plazido Domingoren
ama, etab. Baina balizko nortasun horren Harri Aroko ezaugarri
hau (gure nortasunaren adierazgarriak Harri Aroan errotuak
datozkigu, Erromantizismo garaian loretuak izateko eta gara-
tzeke gaurdaino) motel dabilela egunean aitortu behar dugu.

Gaurko euskaldunon kantu-zaletasunaren ahuleziak ez
gintuen beharbada harritu behar, gaur eguneko «light» edo
«post» diren eskaintzak edo produktuak modan daudenean.
Halere, eta agian horregatik, hain zuzen, herri honetako aber-
tzaletasuna *light* izanik, kantu-zaletasunari *hard* (gogorki) eutsi

behar diogula uste dut. Zergatik? Ba, barkatu: kantatzea zer den, zertaz den, norbanako nolako gorputz-arimaren isuria edo, taldeka egiten bada, elkartasunaren lokarria..., laburki, Herri baten aberastasuna eta adierazpide-giltza, ez naiz hemen azaltzen hasiko. Lur azpiko filosofia sakonetan ez dut murgildu nahi. Errazago zait, animaliei dagokigun gisa, lur-azalean mugitzen denari begira izatea.

Iparraldean sortu zen euskal kantu garaikideko zaletasunaren berpizteko sugarra. 1969tik 1973ra Lartzabalen jokatu ziren Kantu Txapelketetan Etxamendi-Larralde, Erramun Martikorena, Xabier Lete, Benito Lertxundi edo Natxo de Felipe, bertan hartutako bultzadaz dabilta oraindik.

1978 eta 1979an Baigorri eta Garazin antolatu zituzten beste bi Txapelketak. Baina antolatzaileak nekatu bide ziren eta 1985a arte itxaron behar izan zen berriz Kantu Txapelketaren deia zabaldua izateko.

Bitartean Hegoaldean ez zen horrelakorik. Urte gutxitan ahitu zen trantsizio politikoaren garaian kantautoreen *boom*-a, eta horrez geroztik kantariak izan dira, bakoitza bere aldetik, hemen nagusitu direnak, kantuzaleei aukera gutxi emanez. Arrazoiak zeintzuk izan diren zehazki aztertzea luze litzaziguke. Batez ere kontsumo-gizartean itota, oraingo jai-giroa antolatzean, jan-edaririk izan edo ez, musika/zarata erabiltzen dela, pasibo geldituz edo gorputza erritmoari moldatuz. Inoiz ez, guk geure jai-egoerari bide emanez, barru-barrutik musika ateratzen, abesten. Kontsumoaren legez saldu egin behar ziren trantsistorak. Horiekin entzun besterik ez dezakegu egin. Eta, lege ekonomiko beraren menpean, gutxien entzuten ditugunak, gutxiengoa garelako, euskal abestiak dira.

Iparraldeko 1985eko Txapelketa horretara Hegoaldeko batzuk hurbildu ginen, Kantu Txapelketa bat nola arraio bideratu eta neurtu zitekeen ikustera. Kantarien aldetik, haurrak, gazteak, baita zahar batzuk ere, txandakatuz agertzen zirela ikustea izan zen lehenengo harridura. Baziren bakarka, bikote eta taldetan. Musika-tresnak erabiliz edo erabili gabe. Maila ona, era herrikoia. Guztiz euskal giroa. Donibane-Garaziko frontoian pasa genituen hiru ordu horietan, herri-kantak entzuten,

musikan edo kantuan eskolatu gabeko jendeak, euskaldunon katurako gaitasuna eta zaletasunaren berri jaso genuen.

Iparraldeak hartutako sua emeki-emeki zabaldu da Hegoalde osora. Euskal Kantu Txapelketak ospatu dira dagoeneko zazpi herrialdeetan azken urteotan. Azkenekoetan helduen eta haurren Txapelketa bereizi direlarik. Antolatzaileak herri-kultur elkarteak izan dira: Nafarroako Baztandarren Biltzarra, Zaldiko Maldiko, Aurrera; Bagare, Araban; Bizkaian, Durangoko Gerediaga elkarteari Basauriko Sustraiak hartu dio lekukoa; Gipuzkoan, Oiarzungo Ugaldetxo taldea ardatza delarik.

Hiru helburu izan dituzte nagusi:

1. Euskal kantu tradizio herrikoa mantendu eta indartu, gaurko gizartean sekulan baino gehiago, euskal kulturaren oinarrietarik bat delako.

2. Abeslari berriak suspertu eta Euskal Herriko plaza eta taula gainetan bidea jorratzen lagundu.

3. Konposizio eta sorkuntz lana bultzatu euskal kantua-
ren era eta sail guztietan.

Helburu hauek, egindako Txapelketen bitartez zazpi herrialdeetan barreiatu, urteroko uzta ekarri dute. Emaitza ez da garrantzi gutxikoa izan. Baina txapelketa antolatzen zen aldioro hasieratik hasi behar izan da. Antolatzaileen elkarte bakoitzean libre samar nor ote zegoen ikusi. Morala eta gogo gorabeherak haztatu. Sartu berriei araudiak eta jokabideak azaldu... Horregatik, euskal kantua duen balioaz jabeturik, Txapelketako bide-zidorretan ibiliak ginenok erabaki genuen gorpuztu egin behar zela lortutako atarramendua, Elkarte iraunkor bat osatu behar genuela, alegia.

Izen aukeraketak hausnarketa txiki bat eskatu zigun: gure helburua zein izango zen? Txapelketak antolatzea edo euskal kantua zabaldu eta bizkortzea? Ados geunden Txapelketak bide bat besterik ez zirela eta beste lanak egin beharko zirela ere gure eginbeharra betetzeko: kantua bildumak, ikastaroak, kantua-
ren pedagogia landu, eta abar. Beraz, Euskal Kantu-
zaileen Elkarteak, Txapelketetako zioaz gainera, iraunkortasunari eusteko beste ekintza ugari izango du eginkizun.

1992ko hasierako Estatutuak eginak, legeztatze prest, Enaut Larralde lehendakari harturik, kaleratzeko moduan zegoen Elkarteak. Euskal Herri osoan jaioberriaren poza zabal-

tzeko prentsaurrea zen egokiena. Non? Donostian, jakina, ongi ez dakit Euskal Herriko bihotza edo zilborra delakoan. Ugaldetxo taldeko gazte animosoen kazetariak biltzeko *lunch*-a eskaini behar zela esan, eta guk sinestu. Orly hotelean. Eguna ez dut gogoan hartu eta tamalez hemerrotekatan ez duzue erraz aurkituko. Zazpi herrialdeetako ordezkariak bildurik, Niko Etxart, Maite Idirin, Larralde, jan-edariez ongi hornitutako mahai batzuen ondoan. Gu zazpi, eta aurrean bi kazetari. Besterik ez zen azaldu. Ez argazkirik, ez Telebistarik, ez TVE.

Ez dugu amore eman ahatik. Ekainak 28an Helduen Txapelketaren Finala Donibane-Lohizunen ospatu zen, bertan zazpi herrialdeetako ordezkariak (28) eta diasporan daudenak (4) bildurik. Oraintxe kantu guztiez grabatutako kasetak jarriko da salgai. Berriz ari gara dagoeneko Haur Kantari Txapelketa antolatzen 1993ari begira.

Baina uste dut, gure kezka nagusia dela honelako Elkartea antolatzen, sendotzen eta euskaldun guztiei zabaltzen nola asmatu. Hala bedi.

MIKEL ATXAGA

KULTUR PORTAERAREN ALDAKETA

Kulturaren barrutian zein arlo gehien indartu den jakitea eta erabakitzea ez da erraza. Ezta zeinek duen eraginik handiena igertzea eta iragartzea ere. Piztu diren eztabaidak ere sutsuegiak izan dira argirik egiteko. Hala ere, kultur portaera batzuen aldaketarik suma daitekeela iruditzen zait.

«Amerika eta euskaldunak» eta «Guggenheim» museoa, ezparririk gabe, kultur sustapenean eragin handia izango duten bi erabaki nabarmen dira, noski. Zein baino zein eztabaidagarriagoak. Zoritxarrez, zalapartak eta kaltetuen haserreak itsutu duen auzi-mauzi beroegia izan da, kulturaren norabidea eta lehenetasunak eztabaidatzeko eta elkarrekin argitzeko. Kulturako sailburuari ezkutuko haserre zaharra agertzeko bakarrik balio izan duen istilu alferra izan da.